

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrtletna . . . K 1.—
posamezna šte. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 40.

V Ljubljani, 31. avgusta 1917.

Leto XII.

Ljubljana, 28. avgusta 1917.

Strašne bitke se zdaj bijejo. Na milijone ljudi dirja v tej strašni svetovni borbi proti topovom, strojnim puškam, ročnim granatam: reke krvi namakajo mati zemljo. Kdaj se bo ta strašna, divja svetovna morija končala? Kdo ve to! On, ki gospodari vsemiru, On to ve. Kdo je štel, kdo ve za število tistih, ki so žrtve tega mesarskega klanja ljudi, ki so vsi ustvarjeni po Božji podobi, za katere vse je prelil Izveličar na Golgoti sveto svojo kri. Nihče umrljivih bitij: ve to le On, vsegavedni Bog, koliko jih zdaj umira vsak dan, vsako uro, vsako minuto, vsak trenutek na naši slovenski zemlji, na Flanderskem in v Franciji, v Rusiji, v Rumuniji, na Balkanu, v Aziji: na morju.

Strasti so še vedno med narodi, ki se med seboj koljejo, zelo silne. A vseeno: če tudi divja dalje strašno neurje svetovne vojske, ne izgubimo poguma. Upamo, da se le, če tudi polagoma, bližamo miru. Mogoče, da se zdaj bijejo zadnje bitke; upajmo in molimo, naj se vojska kmalu konča.

Mir, zanj dela modro sv. oče Benedikt XV. Lahko rečemo, da ne brez uspeha. Polagoma se kruši trda skorja zakrknjenih src, ki jih navdaja strast. Polagoma, a krši se. Morebiti sedanjí bojní hrum zaključuje žalostno svetovne vojske.

Splošni položaj mirovnega nastopa sv. očeta Benedikta XV. je tak, da bodo na njegovo noto vse države, ki se vojskujejo, odgovorile. Kako, tega seveda še ne vemo, a popolnoma glas vpijočega v puščavi nastop sv. očeta ni bil. In to pomeni že zelo veliko.

Veliko pomeni tudi, da tisti svobodomiselní svet, ki nasproti katoličanom in sv. očetu ni poznal drugega, kakor besno zaničevanje, danes Benedikta XV. zelo, zelo spoštuje in da pa-

dajo predsodki proti papežu: proti katoličanstvu.

Takih člankov, kakršne čitamo o sv. očetu zdaj v svobodomiselnih časopisih, katoličani včasih nismo bili navajeni. V glavnem glasilu avstrijskega svobodomiselstva »Neue Freie Presse« smo čitali te dni sledeči članek, ki se nam zdi posebno zato, ker ga objavlja list, ki je nasproti katoličanstvu bil dosledno zelo strupen. Člankar je pisal:

Bolognski nadškof Giacomo dela Chiesa je nosil le štiri mesece purpur kardinala. Za kardinala je bil imenovan majnika; v prvih dne septembra so ga pa v cerkvi sv. Petra kronali za papeža. Ni se velikokrat zgodilo, da bi bil po službenih letih tako mladi kardinal prišel iz konklava kot papež. Kakor je to nenavadno, je bilo tudi to, ker je prišel v Vatikan, ko so že največji kulturni narodi krvaveli iz globokih ran, ko sta se širila po svetu jeza in sovraštvo, ko so pričeli v Rimu zapeljevati, da bi izdali zaveznike. A še značilnejše, kakor veliko zaupanje, ki so ga izrazili kardinali bolognskemu nadškofu v trenutku, ko je padla na svet taka tragedija, je bila prikazen, ker je novi papež že v svojem prvem odloku, katerega je razglasil, našel tisto besedo, katera neprenehoma izraža misel, ki ga popolnoma navdaja. Vedel je takoj, kar je hotel. Zdaj je ravno tak, kakršen je bil pred tremi leti: oznanjevalec dolžnosti miru. Takrat je rekel, da je trdno sklenil ničesar opustiti, kar je v njegovi moči, da pospeši konec vojske in nesreče. Pristrčen je bil njegov glas v tisti uri, ko se je prvič obrnil na svetovni okrog in rotíl glavarje držav, naj pomislijo, da se ne sme več množiti žalost in trpljenje. Ni šlo samo za politiko, ker je čutil naklonjenost, ki mu jo zavidamo in se je pogajal z velesilami o izmenjavi težko ranjenih za službo traino nesposobnih vojnih ujetnikov. Če bi o njegovem papeževanju ne mogli drugega

poročati, kakor o tem razširjenju človekoljubja, bi bilo samo to znamenito. Žarek radosti je podelil ohromelim vojakom, ki so umirali na domotožiu, bolnikom, ki so jih tisti, kateri jih ne ljubijo, slabo gojili, morebiti tudi kruto; domotožje, hrepenenje po rodbini in po svoji vasi so imeli; pogodba, ki se je na posredovanje papeža sklenila, je vsaj za te nesrečneže sklenila mir: saj oni so bili iztrgani najhujši bedi. Praktično delo miru.

Papež je sin plemenitih staršev iz Genuve. Rodil se je v tistem Pegliju, ki je vzradovalo v lepših dneh popotnike. Ni znano, če je kdaj sam občutil revščino ali če se mu je nudila prilika, da jo je globlje izpoznal. Mladost in večino svoje moške dobe je preživel v diplomatski službi, večinoma na strani poznejšega državnega tajnika Rampollo, s katerim je odpotoval v Madrid in ki ga je pozval za kabinetnega tajnika v Rim. Papež je bil diplomat in politik. To mesto je zapustil šele v 53. letu svoje starosti, ko je bil imenovan za nadškofa v Bologni. Izkušen mož je: pozna življenje, ker je živel med svetom, pozna diplomacijo; čustven človek je. Njegova stvarnost in čustvenost, ki mu stavljata bedo narodov, tvorita pravi temelj, ki jih mora imeti posredovalec miru. S takimi lastnostmi je papež dosegel, da so sprejeli v Švici na tisoče ranjenih in bolnih ujetnikov, katerim je povratek domov zabranjen. Tiste, ki niso sposobni za boj, zamenjavo, bolniki in ranjenci, ki niso še popolnoma nesposobni za vojno službo, žive v tisti gostoljubni deželi, ki je izprožila pogodbo z »Rdečim križem«. Papež se je tudi zanimal, da lahko vojni ujetniki pismeno občujejo s svojci in da jim tudi oni lahko pišejo. Delo za ujetnike in sadi, ki jih je rodilo, se mora zopet poklicati v spomin, ker so papeža vzpodbudili, da je predlagal narodom, ki se mesarijo med seboj, naj sklenejo mir.

Srce se krči, kadar čitamo, koliko jih zdaj umrje vsak dan na raznih bojiščih, groza nas je te morije. Papež je že dozdej dosegel med velesilami sporazum v praktičnih zadevah. Lahko ni šlo. Sporazum se je namreč vedno bal, da bi kljub strogemu nadzorstvu lahko marsikaj videli, kar bi moralo ostati tajno in da bi lahko poročali o notranjih razmerah njih dežela. A kljub temu se je posrečilo. Papeža ne podpira pri njegovem nastopu za mir le njegovo zvanje, marveč tudi umetnost diplomacije, s katero je odstranil v pogodbah o ujetnikih vse težave in pridobil nasprotnike za se. Nekaj je storil; pripravil je pot poznejšim dogovorom, o katerih se države neposredno pogajajo, da ščitijo svoje ujetnike in jim zagotove boljšo pravno podlago. Zaril se je takorekoč v mir in ne popušča. Trikrat ga je zahteval. Bodisi pot še tako strma, priti hoče na vrh.

× × ×

Katoliško demokratično slovensko delavstvo se veseli, ker vrhovni poglavar, sv. oče papež Benedikt XV. tako uspešno dela za mir.

Država in državni dolgovi.

Vsakdo si misli: da bi le bilo že konec te grozovite vojne! Nismo pa še zmožni, da bi mislili na posledice, kajti gospodarstvo vsake države, ki je zapletena v vojno, je tako izpodkopano, da ga ni mogoče primerjati s posledicami kake druge vojne. Nič ne vemo, kdo bo plačal obresti za tisoče milijonov državnih dolgov, oziroma še amortizacijo. Bodočnost je v tem oziru nejasna, le to-

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

»Gustav vam je torej povedal, da pritrjujem njegovi zvezi z Leonoro?« je vprašal plemič.

»Me li ni varal?« je pristavil gospod Denecker začuden.

»Ne, a vas ni li morebiti še o neki drugi reči obvestil, ki je morebiti ravno vam velevažna?«

Trgovec je odkimal z glavo, se smejal in rekel:

»Ha, ha! Kakšne neumnosti ste mu kvasili. A midva bova kmalu na jasnem. Rekel mi je, da Grinzelevo ni vaše in da ste vi revni! O moji razsodnosti boste pač bolj sodili, kakor da bi taki bajki verovali!«

Plemič se je stresel. Pri veselem in zaupljivem trgovčevem nastopu je res že mislil, da trgovec vse ve, a da kljub temu odobrava, kar želi nečak. Zadnje trgovčeve besede so ga pa prepričale, da mora svoja žalostna pojasnila ponoviti. Hladnokrvno, srčno se je pripravil, da bo iznova ponižan. Rekel je:

liko se ve, da bo narodnogospodarska vloga države vse drugačna, kakor je bila bred vojno.

Sociologi in finančniki izražajo svoje misli o tej bodočnosti in izšlo je že več tozadevnih brošur. Med njimi je gotovo ozira vredna Goldscheid-ova brošura »Staatssozialismus oder Staatskapitalismus.«¹ Iz te brošure posnamemo nekaj misli, ki so vredne vpoštevanja in premišljevanja.

Pred vojno je stala država v nasprotnem razmerju k posameznemu gospodarstvu. Politično je bila najvišja sila, gospodarsko pa brez moči in brez premoženja, pravzaprav brez vsakega imetja. Navezana je bila na davke posameznih gospodarstev takorekoč kot prosjak pri posameznih gospodarstvih.

Goldscheid je mnenja, da to ni prav, ampak da je treba državo izpremeniti v močno kapitalno državo, ki bi sama postala prvi in največji kapitalist v deželi in bi ne bila več odvisna od davkov in drugih dajatev. Razvoj zahteva državni kapitalizem namesto državnega fiskalizma.

Ta razvoj je naravnost prisiljen vsled zadolženja države med vojno. V Nemčiji bodo državni dolgovi ob mirovnem sklepu n. pr. presejali tretjino vsega narodnega premoženja. Vsled tega je država gospodarsko postala vse kaj drugega, zato se mora tudi njen duševni značaj temeljito spremeniti. Prva in najnujnejša zahteva je torej reforma državnega gospodarstva.

Vojna se je na dvojni način pokazala kot zbirateljica kapitala največje sile: zvarila je neizmerne kapitalne množine v rokah posameznikov, obenem pa je državi natovorila velikanske vsote »negativnega« kapitala v obliki dolgov. Država je postala odvisna od zasebnikov še bolj kot poprej, tako-

¹ Državni socializem ali državni kapitalizem.

»Gospod Denecker, prosim, ne dvomite na tem, kar vam bom izjavil. Pripravljen sem, da dam Leonoro za ženo vašemu nečaku, izjavim vam pa: reven sem, tako reven, kakor berač!«

»O, pojdite!« je zaklical trgovec.

»Umevam prav dobro, da se nežno svojega denarja oklapate — to je že dolgo časa znano; a v trenoutku, ko možite edinega svojega otroka, boste le odprli svoje srce in svoj mošnjiček in ji poskrbeli za dostojno balo. Govori se že — oprostite mi! — da ste skopuh; kaj bi svet šele govoril, če bi vedel, da hočete pustiti iz hiše svojo edinko brez dobre dote.«

Plemič je sedel liki na žrjavici; bolestno še je boril proti neverjetnim šalam gospoda Deneckerja, — šale, ki mu niso dovoljevale, da bi bil končal zanj tako poniževalen razgovor s kratko, jedrnato izjavo. Skoraj proseče je zaklical:

»Prosim, opustite trpka namigovanja! Na besedo kot plemič izjavljam: ničesar nimam!«

»No,« je odgovoril trgovec z zlobnim smehljanjem, »opraviva vso reč v

rekoč suženj posameznega gospodarstva.

Ali je to zadolženje resnično zlo? Pravi Goldscheid. Prava izguba v vojni je zmanjšanje dobrin naravnega gospodarstva, tu je res zmanjšanje imetja. Državni dolg — vsaj dokler je naložen v tuzemstvu — je samo premaknitev imetja, ki je večji del prebivalstva napravila ubožnejšega, drugi manjši del pa za prav toliko bogatejšega. S tega stališča torej zlo ni nezdravljivo: Država mora le skušati, da si najmanj toliko posameznih gospodarstev prisvoji, kolikor je potrebno za pokritje dolga. To prisvojitve imenuje Goldscheid rekapitaliziranje ali repropriacija — ta napravi državo za lastnika, za največjega kapitalista v deželi. Vzemši, da znaša državni dolg tretjino narodovega premoženja, bi moral vsak posestnik tretjino svoje posesti v naravi ali po vrednosti kot enkratno dajatev dati državi, država bi imela tretjino narodovega premoženja, bi sama gospodarila in izkoriščala ter s tem poravnala dolžne obresti. Posameznik bi ne oddajal več vsako leto tretjino svojih dohodkov ali posesti v obliki davkov, kar je nadležno in sitno, ampak bi se z oddajo tretjine svojega temeljnega premoženja enkrat za vselej odkupil.

S tem bi se odstranil zelo nasprotujoč si pojav, da bi država neznansko ubožala, obenem pa posamezni državljanji gorostasno obogateli. Zmotno je, označiti vsoto vseh posameznih imovin kot narodno premoženje, čeprav nima država kot vtelešenje vsega ničesar. Le v podobi je vsota vsega imetja posameznikov narodno premoženje, nasprotno je pa državni dolg v pravem pomenu besede narodni dolg, dolg vsega naroda, ki ga ima poslednji tudi nositi. In ta dolg dela narodno skupnost in državo na poniževalen način odvisni od posameznega premoženja.

Vseskoz socialno mišljen državni

številkah. Kmalu bova videla, če se ujema najin račun. Morebiti mislite, da zahtevam velike žrtve od vas? Ne, gospod pl. Vlierbeke! Hvala Bogu, ni potrebno, da gledam na to. A možitev je kupčija, ki jo sklepata dva; pravično in pravilno je, da prispeva vsak svoj del v skupno blagajno, naj si vlogi tudi nista enaki.«

»O Bog, moj Bog!« je ječal plemič in vil roki.

»Dobro,« je nadaljeval trgovec, »mojemu nečaku dam 100.000 frankov; če ostane v moji trgovini, bo njegov kredit še večji. Ne zahtevam — da, niti nočem, da daste Leonori doto, ki bode tako visoka. Njeni visoki stan in predvsem njena popolna brhkost nadomestujeta popolnoma, kar ji manjka dote. A polovico, 50.000 frankov, te boste lahko dali... ali sem se moral močno motiti... Kaj porečete? Udariva!«

Bled in tresel se je plemič uničen na svojem stolu. Žalosten in potrj je rekel:

»Gospod Denecker, ta razgovor me bo še usmrtil. Prenehajte, ne trpinčite me. Ponavljam: ničesar nimam!... Ker

kapitalizem bi usposobil državo, da bi se od najpotrtejšega nositelja »negativnega kapitala« dvignila do najsilnejšega tvoritelja pozitivnega kapitala. S tem šele bi kot največji kapitalist države pridobila moč čez privatni kapitalizem. Vsi drugi predlogi merijo na to, z zvišanjem davkov in dajatev od dohodkov, prometa in porabe dobiti pokritje za neizmerno narasle tekoče izdatke. Mesto tega naj bi finančna politika delala nato, da vpostavi ravnotežje med državnimi dolgovi in državno imovino in reši s tem državo na en mah iz dolgovnega suženjstva in odvisnosti dohodkov privatnih gospodarstev. Le z denarnimi davki, tudi s premoženjskimi davki in denarjem se to ne da doseči. Sistem davkov samih je treba odpraviti. Indirektne dajatve, pa tudi monopoli, in celo direktni davki učinkujejo na zvišanje cen in se prevale na mase, zato zgrešijo svoj cilj. Poleg tega postane država, čimbolj pravično in rastoče uravna davke, še bolj deležna pri privatnem nakopičenju kapitala. Tako učinkuje proslavljeno pravičnejše obdačenje vendarle v fiskalichnem zmislu na naraščanje zasebnih premoženj.

Nazor gospodujočih krogov o državi je danes docela nasprotujoč: državo proslavljajo kakor je, politično kot najpopolnejši stvor, gospodarsko jo pa gledajo z največim prezirnjem. V tej točki so pa prijatelji države na križpotju. Razvoj države do največje politične delazmožnosti je vezan na pogoj, da se ustanovi državni kapital največjega obsega in da se državo oprosti dolgov.

Ravno kdor je vsled vojnih izkušenj prepričan o tem, da pristoji v bodoče državi zelo močno stališče v družbi in narodnem gospodarstvu, se mora z vso vnemo zavzeti, da se državo oprosti kuratele zasebnega gospodarstva. Še tako dalekosežni davki na vojne dobičke, še tako visoke tekoče oddaje pre-

me siliti, da moram govoriti, preden vem, kaj da boste sklenili, vam povem, da je Grinzelovo in vse, kar mu pripada, zadolženo nad vrednostjo. Ni povoda, da bi pripovedoval, zakaj da sem se zadolžil; rečem le, govoril sem resnico. Prosim, naravnost mi izjavite, kako da glede na ženitev svojega nečaka sodite.«

Tudi ta odločna izjava trgovca še ni prepričala. Ne obrazu se mu je sicer poznalo, da se čudi, a rekel je, ne da bi veroval:

»Oprostite, gospod pl. Vlierbeke; naj Vam ne verujem. Nisem si mislil, da ste tako trdovratni. A kaj hočemo: napake nobenemu ne prizaneso; ta je skop, drugi zapravlja. Nočem, da bi bil Gustav dolgo nesrečen. Dajte svoji hčerki 25.000 frankov, a obljubite, da ne bo nihče tega izvedel. Nočem, da me smešijo. 25.000 frankov! To ni preveč — taka malenkost ne pokrije, kolikor bo njunina oprava stala... No. boste li pametni... Tu moja roka.«

Plemič je poskočil. Odklenil je omarico vzdano v steno, vrgel nekaj papirjev na mizo rekoč:

moženja, celo za ceno novega zadolženja uvedeni novi monopoli ne izpremenijo zla. Le prisvojitve enega dela zasebnih premoženj da državi ono gospodarsko in moralčno silo, da bo lahko izpopolnila naloge mirovnega časa.

Vsi predlogi in misli Goldscheidove brošure merijo torej nato, naj postane država po prisvojitvi dela privatnega imetja največji gospodar, največji kapitalist v državi in da je le tako najbolj uspešna rešitev, kako razdolžiti državo po končani vojni.

Vprašanje je pa, ali je država sposobna za tako nalogo? Ali niso izkušnje pokazale, da so zasebna gospodarstva uspešnejša kot državna? To so vprašanja, o katerih pa ne bomo razpravljali, zadostuje naj, da registriramo enega nebroj problemov, ki se pečajo z vprašanjem: kako in kam nas dovedejo milijarde državnih dolgov.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Davek na premoženje. Večkrat se je že pisalo, da se namerava skleniti zakon, po katerem se bo naložil vsem, ki imajo kaj premoženja, bodisi v posestvu, denarju ali premičninah, enkratni davek v svrhe ureditve valute — to je vrednosti denarja. Z ozirom na to marsikdo že sedaj ugiba, kako bi se ognil temu davku. Tozadevni strah in skrb se nam ne zdi opravičen. Dandanes ima denar zelo malo vrednost, nasprotno ima pa veliko vrednost blago. Če se pa to pozna celo v domačem prometu, koliko bolj se kažejo kvarne posledice tega nezdravega razmerja med vrednostjo denarja in blaga celo v prometu z inozemstvom. Glavni vzrok tega neugodnega stanja je dejstvo, da papirnati denar nima kritja v zlatu, ki je šlo po večini v inozemstvo. Da se to izravna, je potrebno napraviti namerava-

»Čitajte — prepričajte se!«

Trgovec je preletel papirje. Obraz so mu preletavale barve: stresal je z glavo in premišljeval.

Plemič je rekel:

»Niste mi verovali! A ne odločite se če pregledujete le papirje. Znajte vse. Nočem se vrniti na mučilnico ponižanja. Tu imam še menico 4000 frankov, te ne morem plačati! Revnejši sem, kakor bečar; dolgovi me obremenujejo!«

»Res je toraj le!« je začuden govoril gospod Denecker. »Ničesar nimate! Iz teh papirjev razvidim, da je Vaš notar tudi moj. Govoril sem ž njim o Vašem premoženju, — v moji modrosti, ali pravzaprav v moji zmoti me je pustil!«

Plemiču se je odvalil kamen raz srce Svobodnejše je dihal. Mirno se je vsedel in govoril prisiljeno hladno:

»Ker zdaj ne dvomite več, da sem reven, povejte, kaj ste sklenili?«

»Kaj sem sklenil?« je rekel trgovec. »Moj sklep: ostaneva si dobra prijatelj, kot sva bila — a poroka... ta

no davčno transakcijo da se na ta način uniči prekomerni dolg, katerega krije papirnati denar. To je pravzaprav edina pomoč, da pridemo do vsaj približno rednih razmer. Občinstvo v resnici s to transakcijo ne bo oškodovano, kajti če bo ta ali oni, katerega bo zadel ta davek imel n. pr. 10% manj premoženja, bo pa to ostalo premoženje več vredno. Sedaj n. pr. se dobi 1 m blaga za 20 K, če se pa uredi finance v nameravanem smislu, bo denar v vrednosti poskočil toliko, da se bo isto blago dobilo za 10 K. Na ta način pri taki ureditvi ne bo nikdo v resnici oškodovan. Oškodovani smo pa sedaj, dokler vlada to nezdravo razmerje med vrednostjo denarja in blaga.

Poljske tatvine se množe vsak dan, tako, da so postale že dnevno vprašanje. Doslej so se taki slučajji smatrali kot poljska okvara ter so spadali v sodstvo občinskih uradov oz. v mestu in okolici Ljubljane, pod policijsko oblast. Policija pa v takih slučajjih ni posebno strogo nastopala in tudi slučajji, ki so prišli pred sodišče so povečini končali brez kazni. Kmetovalec, ki je letoindan s trudom oskrboval in obdeloval zemljo se je s skrbjo vpraševal, komu io obdeluje, ali sebi, ali pa onim, ki ne znajo ločiti, kaj je tvoje in kaj je moje. Godrnjanje radi tega je bilo sološno. Stvar je prišla do ušes justičnega ministrstva, ki je tozadevno izdalo razpis z dne 4. t. m. na vsa sodišča v katerem jim naroča v takih slučajjih, večjo strogost. Po naročilu ministrstva, take tatvine ni smatrati le kot poljsko okvaro, ampak kot sodno kaznjiva dejanja. Ta ukaz justičnega ministrstva je popolnoma na mestu. Kam pa pridemo, če božja zapoved ne bo našla več zaščite v javnosti in se bo na ta način kvarila javna morala. Naše ljudstvo, ki je veljalo doslej kot pošteno, bi se sčasoma pokvarilo in prišlo v slab glas, kakor imamo posebno sedaj v vojski priliko opazovati pri nekaterih drugih na-

je padla v vodo... o tem se naj več ne govori... Gospod pl. Vlierbeke, kako ste pa računali? Zdaj šele jasno pregledujem, upali ste na dobro kupčijo. Prodali ste mislili svoje blago kolikor mogoče drago...«

»Gospod!« je vzkliknil plemič plamtujočih oči. »Spoštljivo mi govorite o moji hčeri! Revna ali bogata, ne pozabite, kdo da je.«

»Ne razburjajte se, gospod pl. Vlierbeke«, odgovarja trgovec; »ne mislm jo žaliti. Kaj še! Naj bi se bil Vaš načrt posrečil, bi Vas bil morebiti občudoval. Ker ste pa glede na čast tako občutljivi, si dovoljujem in Vas vprašam, če ste pošteno postopali, ker ste svojega nečaka vabili in trpeli, da se je nesrečna ljubezen vkoreninila v njegovem srcu?«

Gospod pl. Vlierbeke je sklonil svojo glavo, da je skrtil rdečico sramu, ki mu je polila čelo. Razburjen je obsedel, dokler ga ni opozoril trgovec, ki ga je vprašal:

»In zdaj?«

(Dalje.)

rodih. Izgovor na revščino itd. se nam ne zdi upravičen, kajti skušnjava uči, da se s tatvino pajdaši po navadi nemo- ralnost in pijančevanje v družini. V slučaju resnične potrebe se je pa obr- niti na občino in dobrodelnice naprave, ne pa pomagati si na tak nedopusten in od vseh poštenih ljudi zaničevan na- čin. Nedotakljivost lastnine je eden pr- vih principov urejenih razmer, kjer se ta neha se pričinja anarhija.

Pomen delavske knjižice. Žena ne- kega rezervista iz Nemčije se je z ne- kim kavarnarjem v Gradcu dogovorila, da stopi k njemu v službo kot blagajni- čarka. Kavarnar jo je sprejel s pogo- jem, da ima žena delavsko knjižico. Ko je dne 2. avgusta hotela nastopiti slu- žbo, je kavarnar ni hotel sprejeti, ker ni imela delavskih bukvic. Sicer je imela več listin in izpričeval, rojstni in krstni list, poročni list, pos in domo- vinski list, toda ti dokumenti niso za- dostovali delodajalcu. Žena je nato to- žila pri obrtnem sodišču na odpovedno odškodnino ter se sklicevala na to, da pri prejšnjih službah v Nemčiji ni ni- koli rabila delavske knjižice. Pri obrtni oblasti ni mogla dobiti te, ker je tam vedno toliko strank. Kavarnar se je pa skliceval na § 80. c obrt. reda, po kate- rem je obvezan, delavsko knjižico od vsakega delojemalca vzeti v shrambo. Tožbeni zahtev je sodišče zavrnilo z vtemeljivijo, da je treba razločevati med sprejemom in porabo v delu. Sprejme se lahko delavec tudi brez de- lavske knjižice, toda v delo se pa sme le z delavsko knjižico vzeti. Delodajal- cu ni prisojati, da s sprejemom brez de- lavskih bukvic napravi prestop obrt- nega reda, ki se kaznuje z denarno glo- bo do 1000 K.

Zahteva po zopetnih objavah bančnih izkazov. Poslanec Kraft je v parlamentu vložil predlog glede objav- ljenja izkazov Avstro-Ogrske banke. V tem predlogu pravi: Avstrija je edina država, ki je ustavila objavljenje ban- čnih izkazov in s tem prinesla element negotovosti v državno denarstvo. Od mnogih strani se precenjuje število bankovcev, ki so v prometu in vsled tega se deloma iz bojazni, deloma iz so- vražnosti, pričinja notranja in zunanja agitacija proti vrednosti naše valute, ki ima razdirajoče posledice za naše narodno gospodarstvo. Iz poročila ko- misije za kontrolo drž. dolgov je razvi- deti, da se vojni izdatki ne pokrijejo samo iz vojnih posojil in da se vsako leto potrebujejo predujmi Avstro-Ogr- ske banke v višini 2 do 3 milijard. Sma- trati je, toda po številkah ni jasno, da se večji del teh zneskov pokrije z izda- jo novih bankovcev. Ta pomnožitev bankovcev mora spričo zmanjšanja blagovnih zalog, ki dan na dan bolj narašča, dovesti do nadaljnega podra- ženja vseh živih in potrebščin, pričako- vati je celo, da se po draginja skoro eksplozivno zvišala in zgrabila tudi zadnje vrednosti, ki doslej še niso bile prizadete. Prebivalstvo postaja vsled nejasnosti o naravno učinkujočih silah in glavnih vzrokih rastoče draginje ne- mirno, ko vidi, da odpovedo vsa na- sprotna sredstva. Zato je potrebno, da

se zopet objavijo izkazi Avstro-Ogrske banke. Proti temu se navaja, da bi iz tega morda nastala še večja nevarnost za državni kredit. Ta argument pa od- pade, če se vpoštevata, da se le z objavo izkazov Avstro-Ogrske banke ustvarijo podlage za odpomoč zla, ki sedaj razje- da državni in ljudski kredit. Če bo pa skrita rana nadalje gnala, da bo pre- pozno, pride v nedavnem času trenotek, ko bo operacija boleštnije, pred- vsem pa za državo nevarnejše potekla, če ne bo že sploh prepozno. Ker je pa razširjeno mnenje, naj se objava počasi korakova pripravljata, predlagajo podp- sani, naj se izvršijo objave najprej v proračunskih odsekih obeh zbornic v tajni seji. Po pregledu položaja in po parlamentarni rešitvi tozadevnih § 14 odredb, ki se morajo nadomestiti s pri- mernimi zakoni, naj obe zbornici dolo- čita, ob katerem času naj se zopet pri- čenja z objavami bančnih izkazov.

Rumunska žetev. Pšenica, ki se bo kmalu omlatila, je dala srednje dobro letino. Koruza obljublja vsled pred kratkim padlega dežja dobro letino. Manj ugodni so uspehi v ječmenu, ovsu in oljnatih žetvah, kar pa ne pride toli- ko v poštev, ker se je teh pridelkov ma- lo sejalo. V ozemlju vojaške uprave se je za žetev 1917 obdelalo 2½ milijona hektarjev, od česar odpade na pšenico in koruzo okroglo po en milijon. Po- vprečni donos za pšenico znaša 10, za koruzo 13 met. stotov na hektar; z dru- gimi pridelki znaša to 2-8 milijonov do- nosa. S tem se bo najprej prehranjeva- lo prebivalstvo in armada na ruski fronti. Ostanek, ki bo znašal po cenitvi 1,25 milijonov, se bo izvozil. Kam — ne vemo.

Zadružna lastna produkcija. Na občnem zboru srednjemških kon- sumnih društev se je poročalo, da bo velika nakupovalna družba nemških konsumnih društev po vojski napra- vila mnogo lastnih produkcijskih obr- ratov. Porabiti nameravajo 30 milijo- nov mark za nakup ali za zgradbo ve- likih mlinov, tovarn za živila in druge potrebščine vsakdanjega življenja ka- kor tudi za skladišča. V ta namen po- trebna sredstva so že zagotovljena. Tu- di ogrska zadružna organizacija name- rava glede nekaterih predmetov preiti k lastni produkciji. Ogrsko zadružniš- tvo je večinoma organizirano v veliki državni zvezi »Hangya« (čebela) v Bu- dimpešti, ki ima po posameznih krajih svoje ekspoziture. Na občnem zboru zveze se je sklenilo, ustanoviti poseb- no industrijsko akcijsko družbo »Han- gya« z začetnim akcijskim kapitalom

4 milijone kron. Ta sklep pomenja pre- hod k lastni produkciji, k čemur je dal povod mogočni razvoj sličnih podjetij nemških, švicarskih, danskih in drugih zadružnih organizacij. Oblika akcijske družbe se je privzela iz več oportunitet- nih razlogov: 1. da se zmanjša riziko na vsoto akcijskega kapitala, 2. da se konsolidira osnovna glavica, ker so zadružni deleži odpovedljivi, akcijski kapital pa ne, 3. da se industrijskim podjetjem zasigura potrebna poslovna svoboda, to se pravi, da bodo ta pod- jetja delala ne samo za zadruga, amp- ak v slučaju potrebe tudi za javni trg in bodo mogla tako obrat bolj izkori- stiti. Ustanovni občni zbor nove indu- strijske družbe se je vršil 25. aprila. Ve- čina akcij je v posesti osrednje zveze, ki bo novi družbi odstopila svojo to- varno za spirituoze in liker v Budafoku, dalje svojo ondotno vinsko klet, to- varno za milo in kemično tovarno.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pra- vico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, deleni, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebščine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznano nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj- finejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**